

Uspokojovanie pohľadávok v konkurze. Osobné bankroty

Od 1. 3. 2017 rozlišuje legislatíva dva typy konkurzov na majetok dlžníka. Každý typ má svoje osobitosti, pričom pre správcu bytového domu alebo spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov môže byť náročné porozumieť im. Ide o pomerne náročné procesy, ktoré majú presne stanovené pravidlá.

Konkurzné (insolvenčné) právo predstavuje samostatný právny odbor, ktorého hlavným predmetom je kolektívne uspokojovanie pohľadávok speňažovaním majetku dlžníka (úpadcu). Vo vzťahu k správcovi bytových domov a spoločenstvám vlastníkov bytov má význam najmä vtedy, ak je dlžník vlastníkom bytu alebo nebytového priestoru a podlieha tak režimu zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej ako „bytový zákon“). Samozrejme, správcu bytového domu sa vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka týka aj vtedy, ak je dlžníkom určitý podnikateľský subjekt, s ktorým je správca v obchodnom styku. Najviac však bude problematika vyhlásenia konkurzov na majetok dlžníka zasahovať do vzťahov medzi správcou a vlastníkom bytov alebo nebytových priestorov.

Pojem „osobný bankrot“ vznikol s cieľom ľahšie pochopiť právny inštitút konkurzu, ktorého obsahom je súbor práv a povinností, majetkových obmedzení a procesných postupov, ktoré sú upravené samostatným zákonom a vyhláškami. Veľmi stručne možno povedať, že ide o majetkovú likvidáciu tých osôb, ktoré majú viac záväzkov ako majetku. Likvidáciu tu treba rozumieť úplnú likvidáciu majetku. Tým sa konkurz odlišuje od exekúcie, v ktorej ide o uspokojovanie pohľadávky len z určitého majetku určitým spôsobom, napr. zrážkami zo mzdy. V konkurze sa speňažuje celý majetok dlžníka a suma získaná z predaja majetku sa rozdelí medzi veriteľov, ktorí si svoje pohľadávky prihlásili do konania. Ide teda o kolektívne uspokojovanie veriteľov, čo je druhý rozdiel oproti exekúcii, v ktorej sa uspokojuje len jeden veriteľ.

Právna úprava konkurzu je obsiahnutá najmä v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej ako „ZKR“) v znení neskorších predpisov a jeho novele č. 377/2016 Z. z. z roku

2016, ktorou sa do právneho poriadku s účinnosťou od 1. 3. 2017 zakomponoval práve benevolentnejší osobný bankrot. Právna úprava pred prijatou novelou nebola podľa vlády Slovenskej republiky dostatočná a zmena v tejto oblasti bola prejavom vážneho ekonomicko-sociálneho problému. Nová právna úprava počíta najmä s možnosťou zbavenia sa dlhových osôb, ktoré sú na tom ekonomicky najhoršie, pre ktoré nie je výhodou zamestnať sa z dôvodu vysokého počtu exekúcií a ktoré sa do ťažkej životnej situácie dostali skôr z nebankovosti a finančnej neopatrnosti, než účelovým konaním. Rozdiel medzi starou úpravou oddlženia a novou úpravou oddlženia (osobným bankrotom) je v momente, v ktorom je dlžník (úpadca) zbavený dlhových pohľadávok. Podľa starej úpravy mohol byť dlžník zbavený dlhových pohľadávok v časovo druhom konaní, ktoré nasledovalo po ukončení predtým vyhláseného konkurzu. Podľa novej úpravy je dlžník zbavený dlhových pohľadávok hneď na začiatku konkurzu. Rozdiel je tiež v poplatku za konanie a v mnohých ďalších veciach, ktoré na účely tohto článku nie sú až také podstatné. Množstvo vykonávacích vyhlášok k zákonu takisto netreba pre potreby tohto článku uvádzať. To, že je inštitút konkurzu dôležitý pre správcov bytových domov, dokazuje aj štatistika, podľa ktorej bolo ku dňu 25. 9. 2017 vyhlásených 2 145 osobných bankrotov, z toho najviac v Banskobystrickom kraji (596), a 4 404 konkurzov, z toho najviac v Bratislavskom kraji (864). Jedným z nevyhnutných predpokladov vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu je jeho platobná neschopnosť. V zmysle § 3 ods. 2 ZKR „Právnická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na

vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi. Fyzická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok. Ak peňažnú pohľadávku nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou alebo ak dlžník nesplnil povinnosť uloženú mu výzvou podľa § 19 ods. 1 písm. a), predpokladá sa, že je platobne neschopný“.

Rozdiel medzi konkurzom a osobným bankrotom

V prvom rade treba poukázať na dvojitý režim konkurzu podľa uvedeného zákona, nie je totiž konkurz ako konkurz. Osobný bankrot je len určitým typom konkurzu podľa toho istého zákona. Pojem sa zaviedol na ľahšie pochopenie a rozlišovanie medzi jednotlivými typmi konkurzov, zatiaľ sa to však v praxi míňa účinku a presnejšie je chápať osobný bankrot ako oddlženie. Zákon však pojem osobný bankrot nepozná a používa pojem oddlženie, čo je v podstate obsahovo identické. Návrh na vyhlásenie konkurzu možno podať buď podľa druhej časti zákona (tzv. prvý konkurz v pravom zmysle slova), alebo podľa štvrtej časti zákona (v takomto prípade ide o oddlženie osoby). Medzi jednotlivými konkurzmi podľa druhej a štvrtej časti zákona je viacero rozdielov. Najpodstatnejší je, že podľa štvrtej časti zákona možno vyhlásiť konkurz len na majetok fyzickej osoby bez ohľadu na to, či je podnikateľom, alebo nie, kým podľa druhej časti možno konkurz vyhlásiť aj na majetok právnickej osoby. Z toho vyplýva, že právnickú osobu nie je možné oddlžiť osobným bankrotom (podľa štvrtej časti zákona). Oddlženie však má aj svoju špecifickú formu, tzv. splátkový kalendár. K splátkovému kalendáru uvediem len toľko, že je to špecifická ochrana dlžníka pred veriteľmi, počas ktorej musí dlžník plniť súdom odsúhlasený splátkový kalendár svojim veriteľom. Táto forma oddlženia sa však využíva len minimálne (k 25. 9. 2017 bolo povolených len 20 splátkových kalendárov). Informácia o tom, či je konkurz vyhlásený podľa druhej časti, alebo podľa štvrtej časti ZKR, je uvedená v uznesení súdu, ktorý konkurz vyhlásil. Na účely článku sa budem prednostne venovať osobným bankrotom a poukážem na podstatné práva a povinnosti najmä z hľadiska správcu bytového domu, ako aj na dôležité skutočnosti, na základe ktorých bude inštitút osobného bankrotu pre laickú verejnosť ľahšie pochopiteľný. Už samotný pojem konkurzu na majetok naznačuje, čo je jeho obsahom a účelom. Nie je pritom rozhodujúce, či sa fyzická osoba sama dobrovoľne rozhodne riešiť svoju finančnú situáciu (ktorú je pres-

nejšie pomenovať finančnou krízou než situáciou) osobným bankrotom, alebo sa veriteľ takéhoto dlžníka rozhodne riešiť aspoň čiastočné vymoženie svojho dlhu podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu. Opäť je však dôležité upozorniť na to, že návrh na vyhlásenie konkurzu podľa druhej časti ZKR môže podať veriteľ na majetok dlžníka, ktorý je buď právnickou osobou, alebo fyzickou osobou podnikateľom, a návrh na vyhlásenie konkurzu formou oddĺženia (teda osobného bankrotu) môže podať len dlžník sám na seba. Nie je teda možné, aby veriteľ, napr. správca bytového domu, podal návrh na vyhlásenie konkurzu vo forme oddĺženia (podľa štvrtej časti ZKR) na majetok fyzickej osoby, bez ohľadu na to, či ide o podnikateľa, alebo nie, a tiež nie je možné, aby podal návrh ako veriteľ na majetok fyzickej osoby, ktorá nie je podnikateľom, podľa druhej časti ZKR. Oddĺženie fyzickej osoby je teda možné len vtedy, ak sa dlžník (fyzická osoba) tak sám rozhodne. A urobí to vtedy, keď sa mu to oplatí, čo znamená, že takýmto podaním skôr niečo získa, než stratí. Môžeme sa domnievať, že to robí z osobných dôvodov, teda že má záujem zbaviť sa dlhov a fungovať akosi od začiatku, alebo že už nemá čo stratíť. Nájdu sa však aj osoby, ktoré takéto inštitúty zneužívajú a na základe množstva vedených exekúcií sa už nevedia dočkať toho, kedy budú týchto dlhov zbavení. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii myslí aj na takéto prípady, keď vo svojom § 166 ods. 3 uvádza, že „Dlžník je oprávnený opätovne sa domáhať oddĺženia konkurzom alebo splátkovým kalendárom najskôr po uplynutí desiatich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo od určenia splátkového kalendára podľa tejto časti zákona“. Musí teda uplynúť desať rokov od ukončenia posledného konania, aby sa dlžník mohol opätovne domáhať zbavenia sa svojich dlhov.

Základné povinnosti správcu

Nechcem analyzovať výhody a nevýhody osobného bankrotu, správca bytového domu totiž nemá možnosť podávať návrh na vyhlásenie osobného bankrotu, a teda sa ani nemôže zaoberať tým, či je preňho výhodné podať takýto návrh a kedy. Osobný bankrot treba len prijať ako zákonný inštitút a nakladať v ňom so svojimi právami a povinnosťami podľa čo možno najlepšieho uváženia. Dôležitý je však moment jeho vyhlásenia a čas, kedy sa tak stalo, pričom je irelevantné, či ide o pravý konkurz, alebo o oddĺženie. V oboch prípadoch si akýkoľvek veriteľ musí svoju pohľadávku prihlásiť do konania v lehote 45 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu. Tento deň nie je ťažké určiť, keďže sa informácia o ňom zverejňuje v obchodnom vestníku, ktorý

vedie Ministerstvo spravodlivosti SR. Na webovom sídle MS SR možno pomerne ľahko vylustrovať všetky údaje o konkurze daného úpadcu. Správca si už len musí podľa vlastných možností zabezpečiť sledovanie osôb, proti ktorým eviduje pohľadávky, v obchodnom vestníku v časti „konkurzy a reštrukturalizácie“ a v prípade pozitívnej ilustrácie si svoju pohľadávku v zákonnej lehote prihlásiť. Väčšina bytových družstiev a profesionálnych správcov používa softvér, ktorý sleduje vlastníkov bytov a nebytových priestorov v obchodnom vestníku a pri zhode údajov automaticky poskytne správcovi bytového domu informáciu o vyhlásení konkurzu na majetok osoby alebo informáciu o akejkolvek zmene v procese konkurzu. Ak to tak nie je, mal by správca bytového domu kontaktovať našu spoločnosť bez zbytočného odkladu.

V prípade vyhlásenia konkurzu formou oddĺženia má však správca bytového domu o čosi výhodnejšie postavenie ako iní veritelia. Zákon totiž priamo určuje informačnú povinnosť pre správcu konkurznej podstaty v § 167l ods. 4, v zmysle ktorého „Správca písomne upovedomí každého veriteľa, ktorý je fyzickou osobou uvedenou v zozname veriteľov, ako aj dotknutého správcu bytového domu alebo spoločenstvo vlastníkov bytov, že bol vyhlásený konkurz. Správca upovedomenie doručuje na adresy uvedené v zozname veriteľov, ktorý zostavil dlžník“. Dôvodová správa k tomuto novému zneniu zákona neurčuje dôvod zakotvenia tejto informačnej povinnosti ohľadom správcov bytových domov a spoločenstiev vlastníkov bytov. V každom prípade tento krok vítam a považujem ho za pozitívum, keďže správca bytového domu, ako aj spoločenstvo už nemusia (podľa zákona) lustrovať osoby v obchodnom vestníku ohľadom vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu. Treba však myslieť na to, že informačná povinnosť sa vzťahuje len na konkurzy vyhlásené podľa štvrtej časti zákona. Ak ide o konkurz podľa druhej časti zákona, takúto povinnosť správca konkurznej podstaty nemá. Zákonodarca v tomto smere nedomyslel ešte jeden moment. Keďže sa pri určovaní správcu bytového domu vychádza z údajov, ktoré v návrhu na vyhlásenie konkurzu určil sám navrhovateľ, nie je jasný postup v situácii, ak dlžník informáciu o správcovi bytového domu neuvedie. Správca konkurznej podstaty by mal sám investigatívne získať túto informáciu od dlžníka na osobnom stretnutí, takúto povinnosť však možno zo zákona vyčítať až sekundárne, jeho výkladom.

Ak ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov evidujú na dlžníka neuhradené zálohové platby podľa

JUDr. Marek Perdík
CEO Finlegal services, s. r. o.

Marek Perdík je správcou konkurznej podstaty s kanceláriou v pôsobnosti Banskobystrického kraja. Pre správcov bytových domov a spoločenstvá zabezpečuje výkon konkurznej agendy.

zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, môžu svoj dlh riešiť aj podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu. Môžu tak urobiť len v prípade, ak je dlžníkom právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ, a len podľa druhej časti ZKR. V prípade, ak je vlastníkom nehnuteľnosti v bytovom dome fyzická osoba nepodnikateľ, ostatní vlastníci možnosť aktívne podať návrh na vyhlásenie konkurzu nemajú, a to ani podľa druhej, ani podľa štvrtej časti ZKR. Majú jedine možnosť byť účastníkom konkurzu po prihlásení si svojej pohľadávky v zákonnej lehote. Pohľadávku treba prihlásiť v zákonnej lehote 45 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu. Táto lehota je spoločná pre obidva konkurzy. V prípade, ak správca túto lehotu zmešká, nastupuje opäť duálny režim v závislosti od toho, podľa akej časti ZKR je konkurz vyhlásený. Ak je vyhlásený konkurz podľa druhej časti ZKR a prihláška je doručená správcovi po základnej prihlasovacej lehote, následky sú dva: správca stráca hlasovacie práva v konkurze a zabezpečovacie právo vzniknuté podľa § 15 bytového zákona zaniká. V prípade, ak je konkurz vyhlásený podľa štvrtej časti ZKR, jediným negatívnym následkom je zánik možnosti výkonu hlasovacích práv v priebehu konkurzu. Hlasovacími právami sa rozumie možnosť podieľať sa svojimi rozhodnutiami na procesnom postupe v priebehu konkurzu a počet hlasovacích práv priamo závisí od výšky

pohľadávky. V oddlení teda zabezpečenie pohľadávky nezaničí ani v prípade, ak je pohľadávka prihlásená po uplynutí základnej prihlasovacej lehoty. Neznamená to však, že by bola právna úprava ohľadom zabezpečených pohľadávok v prípade oddlenia jednoduchšia, práve naopak, je oveľa komplikovanejšia.

Applikácia zákonného záložného práva v osobnom bankrote a majetok dlžníka

Podľa § 167k ZKR „Zaťažený majetok tvorí konkurznú podstatu vtedy, ak sa prihlási prednostný zabezpečený veriteľ“. Pod pojmom „zaťažený“ treba chápať zaťaženosť zákonným záložným právom podľa § 15 bytového zákona. Zákonnodarca však zabudol na nie celkom šťastnú aktuálnu úpravu záložných práv a z toho vyplývajúce aplikačné problémy. Nehovorí totiž o tom, koho možno považovať za prednostného zabezpečeného veriteľa. Či veriteľa, ktorého záložné právo je evidované ako prvé v poradí, alebo veriteľa, ktorého záložné právo vzniklo ako prvé v poradí aj bez registrácie. Opäť sa dostávame do kolobehu boja zmluvného a zákonného záložného práva a rozhodovacia právomoc sa presúva akoby na plecia správcu konkurznej podstaty. Môj osobný názor je, že to nie je pre správcov bytových domov výhodné riešenie. Navyše vyhlásenie osobného bankrotu nemožno považovať za neprekonateľnú prekážku výkonu zákonného záložného práva ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Ak zastávame názor, že zákonné záložné právo vzniknuté podľa § 15 bytového zákona má prednostné postavenie, treba využiť znenie § 167k ods. 3 ZKR, podľa ktorého „Ak prednostný zabezpečený veriteľ alebo neskorší zabezpečený veriteľ, ktorého uspokojenie možno predpokladať zo zaťaženého majetku, pristúpi k výkonu zabezpečovacieho práva, zaťažený majetok prestane podliehať konkurzu. Ak tým zabezpečený veriteľ zmarí už oznámený proces speňaženia zaťaženého majetku správcovi, je povinný uhradiť správcovi paušálnu odmenu a do konkurznej podstaty náklady, ktoré v súvislosti s tým vznikli“. Ostatní vlastníci teda majú nevídanú šancu urobiť z majetku, ktorý konkurzu podlieha, majetok, ktorý konkurzu nepodlieha. Je to značne atypická možnosť, ale na druhej strane si treba uvedomiť, že danú možnosť majú aj iné subjekty, napr. banky, ktoré považujú svoje záložné práva za prednostné. A opäť sa dostávame do kolobehu boja zmluvného a zákonného záložného práva. Pri vyhlásení konkurzu vo forme osobného bankrotu je mimoriadne dôležité nespoliehať sa na skutočnosť, že dlžník je vlastníkom nehnuteľnosti

a z toho dôvodu by mohol byť správca bytového domu uspokojovaný v prípadnej dražbe. Samotný zákon oproti minulému zneniu výslovne predpokladá aktívny prístup záložného veriteľa a v prípade nezájmu správcu bytového domu o proces konkurzu je možné, že svoje silné postavenie stratí.

Za zmienku stojí aj nový právny inštitút zavedený novelou ZKR č. 377/2016 Z. z. z roku 2016, ktorou sa zaviedla tzv. nepostihnuteľná hodnota obydlia dlžníka. V zmysle § 166d ods. 1 ZKR sa pod týmto pojmom rozumie „časť hodnoty jednej obývatelnej veci s príslušenstvom vrátane prípadného zastavaného a prilahlého pozemku, ktorú dlžník označil v zozname majetku ako svoje obydlie. Ak je obydlie dlžníka v podielovom spoluvlastníctve, nepostihnuteľnou hodnotou obydlia dlžníka je časť hodnoty spoluvlastníckeho podielu dlžníka k jeho obydlíu. V prípade bezpodielového spoluvlastníctva má každý z bezpodielových spoluvlastníkov právo na nepostihnuteľnú hodnotu obydlia“. Nariadením vlády č. 45/2017 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré opatrenia ustanovenia ZKR, sa výška nepostihnuteľnej hodnoty obydlia určila na sumu 10 000 eur. V prípade spoluvlastníckeho podielu 1 : 2 bude táto suma pre každého spoluvlastníka 5 000 eur. V prípade bezpodielového spoluvlastníctva manželov však bude táto suma až 20 000 eur. V praxi to znamená, že pokiaľ je dlžník sám výlučným vlastníkom nehnuteľnosti v podiele 1 : 1 a hodnota bytu je 38 000 eur, konkurzu nebude podliehať hodnota obydlia vo výške 10 000 eur a táto suma bude dlžníkovi po dražbe pripísaná na špeciálny účet. Konkurzu teda táto suma nepodlieha a dlžník má určitý „štartovací finančný balíček“ na zachovanie dôstojného bývania. Pre správcov bytových domov je však v tomto kontexte významné ustanovenie § 166d ods. 3 ZKR, podľa ktorého „ak je obydlie dlžníka zaťažené zabezpečovacím právom, zabezpečovacie právo má prednosť pred nepostihnuteľnou hodnotou obydlia dlžníka“. Vzhľadom na znenie § 15 bytového zákona o zákonomnom záložnom práve bude správca bytového domu uspokojovaný aj zo sumy, ktorá by inak bola určená pre dlžníka. Treba však brať na vedomie podstatnú skutočnosť, že takýto postup je možný len vtedy, ak bude konkrétny správca konkurznej podstaty považovať ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov za prednostných záložných veriteľov a ich pohľadávka bude do konkurzu prihlásená. Konkurzu podlieha majetok, ktorý patril dlžníkovi výhradne v deň vyhlásenia konkurzu. Vzniká teda otázka budúcich nedoplatkov, ktoré vznikajú v priebehu konkurzu. Duálny režim konkurzov je

viditeľný aj tu. Úprava konkurzu podľa druhej časti ZKR počíta s možnosťou prihlásenia aj budúcich pohľadávok a je len na správcovi, či si tieto pohľadávky prihlási, alebo nie. Konkurz podľa štvrtej časti ZKR však s touto možnosťou nepočíta z dôvodu striktnej úpravy majetku, ktorý tvorí konkurznú podstatu. Nemôže do nej patriť budúci majetok dlžníka a speňažuje sa len majetok patriaci dlžníkovi v deň vyhlásenia konkurzu. Ak si správca v oddlení (osobnom bankrote) budúcu pohľadávku prihlási, správca s ňou v rozvrhu speňaženého majetku nemôže počítať. Inak to však je v konkurze podľa druhej časti ZKR, v ktorom možno prihlásiť tak zabezpečovacie právo k pohľadávke podľa § 15 bytového zákona, ako aj budúce pohľadávky. Obe tieto špecifiká treba uplatniť v prihláške, ktorej vzor je súčasťou všeobecne záväzných predpisov, preto sa vyžaduje striktná forma podľa zákonom určeného vzoru. Možnosť prihlásiť si zabezpečenú budúcu pohľadávku je peknou teóriou, v praxi však správcovia konkurznej podstaty veľmi radi využívajú právo poprieť prihlásenú pohľadávku, najmä z dôvodu len minimálnej nezrozumiteľnosti prihlášky. Ani pre právnikov nie je vždy jednoduché prihlásiť budúcu zabezpečenú pohľadávku, nie to ešte pre všeobecnú verejnosť, napr. predsedu spoločenstva vlastníkov bytov.

Popretie prihlásených pohľadávok a exekúcie

V prípade, že v konkurze podľa druhej časti ZKR prihlásenú pohľadávku správca poprie z dôvodu jej spornosti, vzniká pre správcu bytového domu/spoločenstvo nemilá povinnosť podať návrh na začatie súdneho konania s cieľom zistiť pohľadávku a zložiť preddavok na trovy konania vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny za päť úkonov právnej služby. Na začatie takéhoto konania má lehotu 30 dní od doručenia písomného oznámenia správcu konkurznej podstaty o popretí pohľadávky, inak toto právo zanikne a pre takúto popretú pohľadávku platí najnižšie poradie. Pre správcu bytového domu to v tomto prípade znamená takmer nulové uspokojenie prihlásenej pohľadávky. Zároveň treba uviesť, že správca bytového domu musí podať prihlášku pre každú jednu pohľadávku zvlášť, teda samostatne pre každý mesiac. V prípade popretia takto prihlásených pohľadávok, napr. pri výške zálohovej platby 150 eur, je preddavok na trovy súdneho konania 127,20 eur, čiže takmer v rovnakej výške ako samotná pohľadávka, čo je pre správcu/spoločenstvo neprekonateľnou prekážkou. S cieľom vymôcť dlh vlastníka sa často vykonáva exekúcia. Na vyhlásenie osobného bankrotu je dokonca nevyhnutné,

aby bola proti dlžníkovi vedená exekúcia. V exekúcii možno na nehnuteľnosti dlžníka zriadiť exekučné záložné právo. Exekučné záložné právo treba vyňať zo skupiny záložných práv všeobecne a už vôbec ho nemôžeme zamieňať za zákonné záložné právo. Exekučné záložné právo je procesným inštitútom výkonu exekúcie a má k osobným bankrotom špecifický vzťah. Ak sa v prípade osobného bankrotu na majetok dlžníka vykonáva exekúcia, v zmysle § 167f ods. 2 ZKR „ide o dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze alebo sa považuje za nevymáhateľnú“. Exekúcia sa teda zastaví a s tým priamo súvisí aj zánik exekučného záložného práva. Výslovne to aj uvádza ZKR v § 167f ods. 4. Aj v tomto momente je viditeľný rozdiel medzi konkurzom podľa druhej časti ZKR a oddĺžením. Pri „pravom“ konkurze sa exekúcia priamo zo zákona zastavuje vyhlásením konkurzu. Pri osobnom bankrote je vyhlásenie konkurzu len dôvodom na zastavenie exekúcie. Vyžaduje sa podanie návrhu alebo podnetu. V tomto by mala byť aktivita najmä na strane dlžníka. Pohľadávka ostatných vlastníkov v tomto prípade nie je zabezpečená a s ohľadom na výkon zabezpečovacieho práva je správne zaoberať sa skôr možnosťami zákonného záložného práva, napr. formou dobrovoľnej dražby. Nie je teda vhodné spoliehať sa na fakt, že je pohľadávka prihlásená do konkurzu.

Ako sa v konkurze brániť proti konkurzu

To, že bol konkurz vyhlásený, ešte neznamená, že sa nemôže zrušiť, teda ukončiť inak ako splnením konečného rozvrhu výťažku. Ťažšie je to pri konkurze vyhlásenom podľa druhej časti ZKR (konkurz v pravom zmysle slova), v ktorom sa posudzuje objektívny (najmä majetkový) status dlžníka a z toho dôvodu relevantnosť predpokladov na jeho vyhlásenie. Napríklad a) ak majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate, b) ak súd zistí, že tu nie sú predpoklady na konkurz celkovo. Zrušením konkurzu sa napr. obnovujú zabezpečovacie práva, ktoré zanikli z dôvodu podania prihlášky po uplynutí zákonnej lehoty. O niečo ľahší je postup zrušenia konkurzu podľa štvrtej časti ZKR (osobný bankrot), v ktorom sa skúma tzv. poctivý zámer úpadcu, teda navrhovateľa. Na zrušenie je teda podstatný subjektívny vzťah navrhovateľa k cieľu oddĺženia. Poctivý zámer má podľa § 166g ods. 1 ZKR, „ak z jeho správania po podaní návrhu možno usudzovať, že vynaložil úprimnú snahu riešiť svoj dlh v medziach svojich mož-

ností a schopností, najmä ak poskytoval správcovi a veriteľom potrebnú súčinnosť, vynaložil snahu získať zamestnanie, zamestnal sa alebo si zabezpečil iný zdroj príjmov, v prípade nie nepatrného dedenia, daru alebo výhry zo stávky alebo hry ponúkol aspoň polovicu takéhoto zdroja dobrovoľne veriteľom na uspokojenie nevymáhateľného dlhu, prípadne vynaložil snahu o zaradenie sa do spoločnosti alebo sa do spoločnosti opätovne zaradil“. Pre osobný bankrot je však snaha o zamestnanie sa nepodstatná, keďže konkurzu podlieha len majetok, ktorý mal dlžník (úpadca) v čase vyhlásenia konkurzu. Ide opäť o nešťastné ustanovenie zákona.

Správca v postavení veriteľa má právo domáhať sa zrušenia oddĺženia návrhom na zrušenie oddĺženia podaným voči dlžníkovi. Toto právo má aj voči dedičom dlžníka do šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu. Musí však preukázať, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. V zmysle § 166g ods. 2 ZKR dlžník nemá poctivý zámer najmä vtedy, ak:

- a) v zozname majetku ani na dopyt správcu neuviedol časť svojho majetku, aj keď o ňom vedel alebo s prihladením na okolnosti musel vedieť; na majetok nepatrnej hodnoty sa neprihliada;
- b) v zozname veriteľov ani na dopyt správcu neuviedol veriteľa fyzickú osobu, v čoho dôsledku veriteľ neprihlásil svoju pohľadávku, aj keď o ňom vedel alebo s prihladením na okolnosti musel vedieť; na drobných veriteľov sa neprihliada;
- c) v návrhu alebo v prílohe návrhu alebo na dopyt správcu uviedol nepravdivú dôležitú informáciu alebo neuviedol dôležitú informáciu, aj keď vedel alebo s prihladením na okolnosti musel vedieť, že ide o dôležitú informáciu;
- d) bez vážneho dôvodu neposkytol správcovi potrebnú súčinnosť, ktorú možno od neho spravodlivo vyžadovať;
- e) zo správania dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že sa úmyselne priviedol do platobnej neschopnosti, aby bol oprávnený podať návrh;
- f) v čase podania návrhu dlžník nebol platobne neschopný, aj keď o tom vedel alebo s prihladením na okolnosti musel vedieť;
- g) zo správania dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že sa pri preberaní záväzkov spoliehal na to, že svoje dlhy bude riešiť konkurzom alebo splátkovým kalendárom;
- h) zo správania dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že mal snahu poškodiť svojho veriteľa alebo zvýhodniť niektorého veriteľa;
- i) bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní súdom určený splátkový kalendár;

- j) bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní výživné na dieťa, na ktoré vznikol nárok po rozhodujúcom dni; tohto dôvodu sa môže dovoliavať iba dieťa alebo zákonný zástupca dieťaťa;
 - k) bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní povinnosť vrátiť Centru právnej pomoci hodnotu poskytnutého predavku na úhradu paušálnej odmeny správcu; tohto dôvodu sa môže dovoliavať iba Centrum právnej pomoci;
 - l) sa domáhal zbavenia dlhov napriek tomu, že na území Slovenskej republiky nemal v čase podania návrhu centrum hlavných záujmov.
- Nepoctivý zámer dlžníka súd neskúma pri rozhodovaní o vyhlásení konkurzu, automaticky sa predpokladá dlžníkov poctivý zámer. (Ne)poctivý zámer súd skúma len pri podaní návrhu na zrušenie oddĺženia na návrh veriteľa. Druhým obranným prostriedkom správcu je inštitút odporovateľnosti právnych úkonov. Je to právo v rozsahu svojej pohľadávky domáhať sa podľa Občianskeho zákonníka jej uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a to aj vtedy, ak pohľadávka ostatných vlastníkov je premlčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná. Odporovateľnosť znamená neúčinnosť právneho úkonu dlžníka, ak mu odporuje príslušná osoba. Touto osobou sa rozumie v konkurze podľa druhej časti zákona správca konkurznej podstaty a veriteľ prihlásenej pohľadávky, v osobnom bankrote je touto osobou len veriteľ prihlásenej pohľadávky. Dôležité je, aby sa toto právo uplatnilo proti tomu, kto s dlžníkom odporovateľný úkon dohodol, v prospech koho dlžník odporovateľný úkon jednostranne urobil alebo kto z takéhoto úkonu priamo nadobudol prospech.

Register úpadcov

Jednoduchým sprievodcom konkurzmi je okrem obchodného vestníka aj register úpadcov, ktorý prevádzkuje Ministerstvo spravodlivosti SR. Je to pomerne rozsiahly a prehľadný evidenčný systém, v ktorom možno jednoducho nájsť všetky údaje konkrétneho konania, ako napr. označenie úpadcu, dátum začatia konkurzu, označenie správcu, údaje o majetku dlžníka, rozvrh výťažku, údaje o uplatnených pohľadávkach. Register úpadcov je pozitívnym krokom vpred a oproti obchodnému vestníku predstavuje pre správcov bytových domov ľahšiu orientáciu v konkurzoch. Problém však je, že do tohto registra správcovia konkurznej podstaty neposkytujú všetky údaje, keďže je to v mnohých prípadoch zbytočný krok, a poskytujú údaje a podávajú listiny len do obchodného vestníka, s ktorým operuje samotný ZKR v oveľa širšej miere ako s registrom úpadcov.